

Rapport

Datum: 16 december 2010
Rapportnummer: 2010/362

Klacht

Verzoekster klaagt erover dat politieambtenaren van het regionale politiekorps Utrecht op 17 oktober 2008 haar woning zijn binnentreden door de voordeur te forceren.

Ook klaagt verzoekster erover dat de beheerder van dit korps haar niet tegemoet is gekomen in verband met het verdwijnen van spullen uit haar woning in de periode van het vervoer van verzoekster naar een psychiatrisch ziekenhuis tot haar thuiskomst na opname in dat ziekenhuis.

Beoordeling

Algemeen

Een rechter had een machtiging afgegeven om verzoekster gedwongen te laten opnemen in een psychiatrisch ziekenhuis. Een medewerkster van de instelling waar verzoekster zou worden opgenomen, nam op 16 oktober 2008 contact op met de politie. Deze medewerkster legde aan de politie uit dat zij de volgende dag naar de woning van verzoekster zou gaan om haar op te halen. Hierbij was mogelijk de hulp van de politie nodig. Volgens de medewerkster van de instelling was verzoekster namelijk erg achterdochtig en had zij al eens met een vleesvork rondgelopen en plantenpotten naar beneden gegooid. Toen verzoekster op 17 oktober 2008 de voordeur niet opende, heeft deze medewerkster de hulp van de politie ingeroepen. Vervolgens zijn politieambtenaren L. en P., naar de woning van verzoekster gegaan. Nadat L. en P. de voordeur van deze woning hadden geforceerd, is verzoekster met een ambulance naar de instelling gebracht.

I. Ten aanzien van het binnentreden

Bevindingen

Visie verzoekster

1. Verzoekster wist dat men haar wilde opnemen in een psychiatrisch ziekenhuis. Zij had hier namelijk op 17 oktober 2008 over gesproken met een medewerkster van de instelling waar zij zou worden opgenomen. Dit gesprek vond plaats toen deze medewerkster voor de gesloten voordeur van verzoekster stond. Verzoekster had de deur niet geopend, omdat zij van mening was dat de medewerkster toestemming aan de woningbouwvereniging moest vragen om de flat te betreden. Het was verzoekster niet duidelijk waarom men haar wilde meenemen. Enige tijd na het gesprek met de medewerkster door de voordeur, hoorde verzoekster een enorm kabaal. Vervolgens stonden politieambtenaren L. en P. in haar woning. Verzoekster wist niet dat het de politie was die binnen wilde komen. Volgens verzoekster heeft de politie niets geroepen voordat zij de voordeur forceerde. Ook heeft de

politie niet eerst aangebeld.

2. Verzoekster en haar advocaat zijn van mening dat de politie toestemming dient te hebben om een woning te betreden. Het binnentreden van een woning zonder toestemming van de bewoner maakt volgens verzoekster en haar advocaat inbreuk op grondrechten. Verder zijn zij van mening dat de politie voor een minder ingrijpende optie had kunnen kiezen dan het forceren van verzoeksters voordeur. De politie had er bijvoorbeeld voor kunnen kiezen telefonisch contact met verzoekster te zoeken. Ook had de politie ervoor kunnen kiezen op een ander moment terug te komen. Verzoekster begrijpt niet waarom zij per se op dat moment mee moest met de ambulance. Daarnaast stelt verzoekster dat zij niet heeft geweigerd mee te werken aan de gedwongen opname.

3. Verzoekster en haar advocaat vinden verder dat niet kan worden aangenomen dat er een schriftelijke machtiging tot binnentreden is afgegeven voor het binnentreden van verzoeksters woning, omdat de politie geen afschrift van deze machtiging kan verstrekken. Verzoekster vormde op het moment van binnentreden geen gevaar. Zij stelt niet met een vleesvork te hebben gezwaaid en/of met bloempotten te hebben gegooid. Er waren dan ook geen omstandigheden die het forceren van de voordeur en het binnentreden zonder schriftelijke machtiging absoluut noodzakelijk en onvermijdelijk maakten. De politie heeft niet gevraagd of zij de woning van verzoekster mocht betreden.

Informatie verstrekt door politieambtenaar L.

4. L. heeft aangegeven dat er een rechterlijke machtiging was afgegeven voor de opname van verzoekster. De medewerkers van de instelling waar verzoekster zou worden opgenomen, wisten dat verzoekster in haar woning aanwezig was en hebben meerdere keren aangebeld. Voordat L. en P. naar de woning van verzoekster vertrokken, hebben zij op het politiebureau overleg met de hulpofficier van justitie gehad. Toen L. en P. aankwamen, hebben zij aangebeld en geroepen. Dit hebben zij ongeveer 5 tot 6 minuten gedaan. Verder hebben L. en P. op de deur gebonsd en zich als politie bekendgemaakt. Zij hoorden gestommel in de woning. Ook daardoor wisten zij dat verzoekster thuis was. L. en P. maakten zoveel lawaai dat de burens kwamen kijken wat er aan de hand was. Nadat zij ongeveer 5 tot 6 minuten hadden aangebeld en geroepen, hebben L. en P. de deur geforceerd. Zij troffen verzoekster aan in de woning. L. en P. konden het binnentreden in dit geval niet achterwege laten, omdat verzoekster op grond van de rechterlijke machtiging moest worden opgenomen. L. en P. moeten op grond van artikel 2 van de Politiewet hulp bieden aan hen die hulp behoeven (zie Achtergrond, onder 1.). Daarnaast weet je bij een psychiatrisch patiënt nooit wat er zich in de woning afspeelt en of die persoon zichzelf misschien iets aandoet, aldus L.

5. In de beleving van L. hadden hij en P. in het geval van verzoekster een machtiging tot binnentreden, maar hij weet dit niet 100% zeker. Het is onduidelijk welke hulpofficier van justitie de machtiging zou hebben afgegeven en de machtiging is zoek. Daardoor heeft L.

nu enige twijfels over of hij en P. voor het binnentreden van de woning van verzoekster een machtiging tot binnentreden hebben gebruikt of dat zij artikel 2 van de Politiewet in combinatie met de rechterlijke machtiging hebben gebruikt om binnen te treden. L. is van mening dat hij en P. rechtmatig zijn binnengetrepen dan wel op grond van een machtiging tot binnentreden dan wel op grond van artikel 2 van de Politiewet.

6. L. heeft verder aangegeven dat een machtiging tot binnentreden normaal gesproken in het systeem wordt ingevoerd. In geval van spoed kan de machtiging op papier met pen worden ingevuld. Dit papier wordt in het algemeen in het dossier bewaard of handmatig in het systeem ingevoerd. L. en P. hebben geen machtiging tot binnentreden aan verzoekster getoond. Verzoekster vroeg hier ook niet om. Volgens L. wordt een rechterlijke machtiging niet zomaar afgegeven; iemand vormt dan een gevaar voor zichzelf of voor de leefomgeving. L. is van mening dat het binnentreden in dat licht moet worden gezien. Gelet op de rechterlijke machtiging die was afgegeven, zal er een noodzaak zijn geweest om verzoekster op te halen. Waarom verzoekster per se op dat moment mee moest, weet L. niet. Dat is volgens hem aan de rechterlijke macht. In het geval van verzoekster is geen verslag over het binnentreden gemaakt. Dit had wel moeten, aldus L.

Informatie verstrekt door politieambtenaar P.

7. Volgens P. hebben hij en L. de medewerkers van de crisisdienst gevraagd zich te legitimeren om te controleren of zij daadwerkelijk van de crisisdienst waren. Ook hebben zij op verzoek van P. en L. de rechterlijke machtiging getoond. Volgens P. heeft de politie daarna twee opties: de schriftelijke machtiging tot binnentreden afwachten of het afgeven van die machtiging niet afwachten, omdat je hier vanwege gevaar of dreiging niet op kunt wachten. P. is van mening dat er in dit geval wel een bepaalde dreiging was omdat verzoekster in het verleden met een vleesvork had rondgelopen, maar volgens hem is er meer dreiging nodig voor de situatie dat je de machtiging tot binnentreden niet kunt afwachten.

8. In het geval van verzoekster hebben P. en L. telefonisch overleg met de hulpofficier van justitie gehad. P. weet niet meer wie de hulpofficier van justitie was. Over de inhoud van dit overleg kan P. zich niets herinneren. P. denkt dat hij en L. achteraf een machtiging tot binnentreden hebben geregeld, maar hij weet dat niet meer zeker. Normaal gesproken wordt bij het afgeven van een machtiging tot binnentreden een formulier in de computer ingevuld. Hulpofficieren van justitie hebben vaak ook een geprinte versie van dit formulier. Dit wordt een blanco exemplaar genoemd. Als zo'n blanco exemplaar is afgegeven dan wordt normaal gesproken later alsnog het formulier voor de machtiging in de computer ingevuld, aldus P.

9. P. stelt dat hij en L. de voordeur van verzoekster hebben geforceerd, omdat er geen andere mogelijkheid was. Zij hebben zich zeer nadrukkelijk aangemeld bij de woning van verzoekster door verschillende malen aan te bellen en tegen de voordeur te bonzen. Toen

verzoekster hier niet op reageerde, hebben L. en P. luid geroepen dat de politie voor de deur stond en dat verzoekster de deur moest openen. Het is onmogelijk dat verzoekster dit niet gehoord heeft. De burens reageerden op het geroep en kwamen kijken wat er aan de hand was. Toen verzoekster de voordeur nog steeds niet opendeed, hebben L. en P. de deur geforceerd. P. heeft geen oordeel over de vragen waarom verzoekster per se op dat moment mee moest en of niet eerst telefonisch contact met haar kon worden gezocht.

Visie korpsbeheerder

10. De korpsbeheerder heeft laten weten dat hij deze klacht van verzoekster niet gegrond acht. Volgens de korpsbeheerder hadden de betrokken politieambtenaren het recht om de woning van verzoekster te betreden om uitvoering te geven aan de rechterlijke machtiging. Gelet op het aanbellen, roepen en bonzen door de betrokken politieambtenaren moet verzoekster geweten hebben dat er politie voor haar deur stond. Nu verzoekster de deur niet heeft geopend en er geen andere manier was om haar woning te betreden, hebben de betrokken politieambtenaren terecht de deur geforceerd. Volgens de korpsbeheerder was het geen reële optie om verzoekster uit te nodigen zelf naar een psychiatrisch ziekenhuis te gaan. Er was immers niet zonder reden een rechterlijke machtiging uitgeschreven. Op een later tijdstip terugkomen was ook geen goede optie. De kosten voor de samenleving die gepaard gaan met het ophalen van iemand die gedwongen dient te worden opgenomen, zijn immers hoog. Daar komt bij dat niet zeker was dat verzoekster een volgende keer de deur wel zou openen. De korpsbeheerder is van mening dat de betrokken politieambtenaren een zo licht mogelijk middel hebben gebruikt om de deur te forceren. Zij hebben de voordeur namelijk niet opgeblazen met een springlading, maar de deur uit de scharnieren getild. Verder was er volgens de korpsbeheerder in het geval van verzoekster sprake van het binnentreden van een woning zonder toestemming van de bewoner. In dat geval is een schriftelijke machtiging vereist. In het systeem van de politie is geen schriftelijke machtiging terug te vinden. Mogelijk is wel een schriftelijke machtiging afgegeven, maar was er sprake van een blanco exemplaar dat door de hulpofficier van justitie met de hand is ingevuld.

Beoordeling

11. Er was een rechterlijke machtiging afgegeven om verzoekster gedwongen te laten opnemen in het kader van de Wet Bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (Wet Bopz). Uit deze wet volgt dat het Openbaar Ministerie (OM) is belast met de tenuitvoerlegging van deze rechterlijke machtiging (artikel 66 Wet Bopz, zie Achtergrond, onder 2.). Het OM laat deze taak op zijn beurt uitvoeren door de politie. In dat verband kan de politie elke plaats betreden waar de op te nemen persoon zich bevindt, voor zover dat redelijkerwijs nodig is voor de vervulling van de taak van de politie. Indien de politie op grond van deze bepaling een woning wil betreden zonder toestemming van de bewoner, is het huisrecht, dat in verdragen en in de Grondwet wordt beschermd, in het geding.

Wanneer de politie een woning wil binnentreden zonder toestemming van de bewoner dan volgt uit de Algemene wet op het binnentreden (Awbi) dat hiervoor in beginsel een schriftelijke machtiging is vereist (artikel 2 Awbi, zie Achtergrond, onder 4.). Dit geldt ook voor de gevallen waarin een rechterlijke machtiging is afgegeven om de bewoner gedwongen te laten opnemen in een psychiatrisch ziekenhuis. Onder andere een hulpofficier van justitie is bevoegd om een machtiging tot binnentreden af te geven (artikel 3 Awbi, zie Achtergrond, onder 4.). Deze machtiging is niet vereist, indien ter voorkoming of bestrijding van ernstig en onmiddellijk gevaar voor de veiligheid van personen of goederen terstond in de woning moet worden binnentreden (artikel 2 Awbi, zie Achtergrond, onder 4.).

12. Zoals in de Memorie van Toelichting (MvT) bij de Awbi is vermeld, dient van de bevoegdheid tot binnentreden in woningen niet willekeurig of lichtvaardig gebruik te worden gemaakt (zie Achtergrond, onder 5.). Het belang waarmee het binnentreden is gediend, moet opwegen tegen het belang van het beschermen van het huisrecht, aldus de MvT. Uit de MvT volgt verder dat degene die in het concrete geval de schriftelijke machtiging tot binnentreden dient te geven, toetst of in redelijkheid tot uitoefening van de bevoegdheid tot binnentreden gebruik kan worden gemaakt. De Nationale ombudsman benadrukt in dit verband dat het voorschrift dat in beginsel een schriftelijke machtiging tot binnentreden is vereist, niet dient te worden gezien als een administratieve kwestie. De beoordeling of een schriftelijke machtiging tot binnentreden wordt verleend, is immers een toetsmoment voor degene die bevoegd is de machtiging af te geven. Doordat een machtiging schriftelijk dient te worden afgegeven, is het mogelijk achteraf te controleren of deze toets heeft plaatsgevonden en door wie deze is uitgevoerd.

13. Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten worden gerespecteerd. Het huisrecht vindt bescherming in verdragen en de Grondwet. Dit recht houdt onder andere in dat de politie niet zonder toestemming van de bewoner een woning mag binnengaan, tenzij een wet hiervoor een bevoegdheid verleent aan de politie en de politie de wettelijke vormvoorschriften in acht neemt (zie Achtergrond, onder 3.).

14. Vast staat dat verzoekster aan L. en P. geen toestemming heeft gegeven voor het binnentreden van haar woning. Verder staat vast dat L. en P. de voordeur van verzoekster hebben geforceerd en zij daarna de woning van verzoekster zijn binnentreden. Nu de politie in deze situatie in beginsel over een schriftelijke machtiging tot binnentreden dient te beschikken, rijst allereerst de vraag of L. en P. in het bezit waren van zo'n machtiging.

15. De Nationale ombudsman acht het niet aannemelijk dat L. en P. over deze machtiging beschikten. Hierbij is van belang dat de korpsbeheerder desgevraagd geen kopie van een schriftelijke machtiging tot binnentreden kon verstrekken. Verder is meegewogen dat in de mutatie over het voorval niets is vermeld over een dergelijke machtiging. Ook is van belang dat L. en P. niet zeker weten of een machtiging tot binnentreden aan hen is verstrekt. De omstandigheid dat L. en P. waarschijnlijk overleg hebben gevoerd met een hulpofficier van

justitie biedt onvoldoende aanknopingspunten voor de aanneming dat een *schriftelijke* machtiging tot binnentreden zou zijn afgegeven. Verder leidt de stelling dat in dit geval een blanco exemplaar zou zijn afgegeven niet tot een ander oordeel. Hierbij is in aanmerking genomen dat uit de verklaringen van L. en P. blijkt dat wanneer een blanco exemplaar wordt afgegeven deze machtiging over het algemeen in het dossier wordt bewaard en/of alsnog in het systeem wordt ingevoerd. Dit betekent dat wanneer een blanco exemplaar is afgegeven dit exemplaar over het algemeen terug te vinden is.

16. Zoals hiervoor is vermeld, heeft de politie geen schriftelijke machtiging tot binnentreden nodig wanneer ter voorkoming of bestrijding van ernstig en onmiddellijk gevaar voor de veiligheid van personen of goederen terstond in de woning moet worden binnentreden (artikel 2 Awbi, zie Achtergrond, onder 4.). In de MvT bij de Awbi wordt de ontdekking op heterdaad van een gewelddelict in een woning genoemd als voorbeeld van een noodsituatie (zie Achtergrond, onder 5.). Ook kan volgens de MvT worden gedacht aan gevallen waarin de belangen van de bewoner ernstig worden aangetast. Bijvoorbeeld bij ontdekking op heterdaad van een inbraak in de woning. De korpsbeheerder heeft niet gesteld dat in het geval van verzoekster sprake was van een dergelijke noodsituatie. Verder heeft P. verklaard dat voor een situatie waarin een machtiging tot binnentreden niet kan worden afgewacht meer dreiging nodig is dan in het geval van verzoekster aanwezig was. L. heeft gewezen op artikel 2 van de Politiewet waaruit volgt dat de politie hulp dient te bieden aan hen die hulp behoeven (zie Achtergrond, onder 1.). In reactie hierop overweegt de Nationale ombudsman als volgt. In dit geval vormde de Wet Bopz het kader voor het optreden van de politie en niet de Politiewet. Er was immers een rechterlijke machtiging afgegeven voor gedwongen opname in het kader van de Wet Bopz. Verder volgt niet uit artikel 2, maar uit artikel 8 van de Politiewet een bevoegdheid tot binnentreden. Hierbij merkt de Nationale ombudsman, onder verwijzing naar zijn rapport 2005/039, op dat ook bij toepassing van artikel 8 van de Politiewet de voorwaarden gesteld in de Awbi gelden. Dit betekent dat in dat geval eveneens een schriftelijke machtiging tot binnentreden vereist is, tenzij - kort gezegd - sprake is van een noodsituatie als bedoeld in artikel 2 van de Awbi.

17. De Nationale ombudsman is van oordeel dat er in het geval van verzoekster onvoldoende concrete aanknopingspunten waren om te oordelen dat sprake was van een noodsituatie waardoor een schriftelijke machtiging tot binnentreden niet kon worden afgewacht. De Nationale ombudsman kan zich indenken dat een psychiatrisch patiënt wellicht onberekenbaar gedrag zou kunnen vertonen. Die enkele mogelijkheid is echter onvoldoende om te kunnen spreken van een noodsituatie. Dat verzoekster in het verleden met een vleesvork zou hebben rondgelopen en/of met plantenspotten zou hebben gegooid - daargelaten of dit is gebeurd - is onvoldoende grond voor het aannemen van een noodsituatie. Op basis van gedragingen die in het verleden zouden zijn verricht, kan op een later moment niet zonder meer een noodsituatie worden aangenomen. Voor die aanneming zijn (ook) concrete aanwijzingen nodig voor een noodsituatie op dat moment.

18. Nu de politie zonder de benodigde schriftelijke machtiging tot binnentreden de woning van verzoekster is binnengetrepen, heeft de politie het huisrecht van verzoekster onvoldoende gerespecteerd. De Nationale ombudsman is dan ook van oordeel dat de politie het vereiste dat grondrechten voldoende dienen te worden gerespecteerd, heeft geschonden.

De onderzochte gedraging is in zoverre niet behoorlijk.

19. De Nationale ombudsman wijst er verder nog op dat de Grondwet voorschrijft dat aan de bewoner zo spoedig mogelijk een schriftelijk verslag van het binnentreden wordt verstrekt (artikel 12, zie Achtergrond, onder 3.). In de Awbi is verder uitgewerkt dat degene die zonder toestemming van de bewoner een woning is binnengetrepen een verslag over dit binnentreden dient op te maken en aan de bewoner te sturen (artikel 10 Awbi, zie Achtergrond, onder 4.). De politie heeft in het geval van verzoekster ten onrechte geen verslag over het binnentreden opgesteld. De Nationale ombudsman acht dit niet zorgvuldig.

20. Overigens is de Nationale ombudsman van oordeel dat L. en P. vóórdat zij overgingen tot binnentreden hun best hebben gedaan zorgvuldig te handelen. Zij hebben de medewerkers van de instelling waar verzoekster zou worden opgenomen bijvoorbeeld gevraagd om de rechterlijke machtiging en hun legitimatie te tonen. Verder acht de Nationale ombudsman aannemelijk dat L. en P. meerdere keren bij verzoekster hebben aangebeld, op de deur hebben gebonkt en hebben geroepen. Hierbij is van belang dat L. en P. hierover uitgebreide en eensluidende verklaringen hebben afgelegd. Verder is in aanmerking genomen dat het niet openen van de voordeur door verzoekster in lijn is met haar eerdere weigering de voordeur te openen voor de medewerkster van de instelling. Ook is meegewogen dat de Nationale ombudsman het niet plausibel acht dat de politie - zoals verzoekster stelt - in het geheel niet heeft aangebeld/geroepen en direct is overgegaan tot het forceren van de voordeur.

II. Ten aanzien van het niet tegemoet komen

Bevindingen

Gegronde verklaarde klacht

1. Tijdens de interne klachtbehandeling heeft de korpsbeheerder één klacht van verzoekster gegrond verklaard. Dit betrof de klacht dat de politie de woning van verzoekster had verlaten, terwijl de voordeur daarvan nog niet was gerepareerd. De betrokken politieambtenaren kregen een spoedmelding en hebben daarom de woning achtergelaten. Volgens L. en P. zouden burens bij de woning blijven om op de reparateur van de voordeur te wachten. Nu de politie de voordeur van verzoekster eruit had getild, mocht van de politieambtenaren worden verwacht dat zij een collega de wacht hadden

laten houden bij de voordeur totdat deze gerepareerd was, aldus de korpsbeheerder. Hij heeft zijn excuses aangeboden voor deze gang van zaken.

Visie verzoekster

2. Verzoekster stelt dat toen zij met de ambulance werd weggebracht, haar voordeur nog niet was gerepareerd. Later is gebleken dat er spullen uit haar woning waren verdwenen. Tegen de klachtbehandelaar van de politie heeft verzoekster gezegd dat het onder andere gaat om een schoen, een nachthemd en een handdoek. Bij de klachtencommissie van de politie heeft verzoekster gesteld dat het gaat om een stapel nachthemden, ondergoed, bh's, een paar schoenen, borden en ander serviesgoed. Verzoekster heeft aangegeven dat zij niet precies weet wat zij mist. Zij wil graag haar spullen terug of een vergoeding voor de spullen die zijn verdwenen. Volgens verzoekster is er geen kleding meegenomen in de ambulance. De zus van verzoekster kon de woning in, maar volgens verzoekster heeft haar zus geen spullen hieruit meegenomen. Er waren maanden verstreken tussen het moment waarop verzoekster haar woning met de ambulance verliet en het moment dat zij ontdekte spullen te missen. Volgens verzoekster is aannemelijk dat het verdwijnen van de spullen te maken heeft met de omstandigheid dat de voordeur een tijd heeft opengestaan nadat zij met de ambulance was vertrokken. Zij vindt dat het aan de politie is om aan te tonen dat dit niets te maken heeft met het verdwijnen van de spullen.

Visie korpsbeheerder

3. De korpsbeheerder acht deze klacht van verzoekster ongegrond. Hij is van mening dat verzoekster niet aannemelijk heeft gemaakt dat er spullen uit haar woning zijn verdwenen juist in de periode dat de voordeur van haar woning nog niet was gerepareerd. Er waren immers maanden verstreken tussen het moment waarop verzoekster haar woning met de ambulance verliet en het moment waarop zij terugkeerde. De zus van verzoekster beschikte over een sleutel van verzoeksters woning. Daarom kan volgens de korpsbeheerder niet worden uitgesloten dat de zus kleding en schoenen uit de woning heeft meegenomen. Ook kan niet worden uitgesloten dat de medewerkster van de instelling waar verzoekster werd opgenomen, spullen van verzoekster heeft meegenomen naar die instelling. De korpsbeheerder heeft geen aanwijzingen dat L. en P. onder andere bh's van verzoekster zouden hebben meegenomen.

Beoordeling

4. Het redelijkheidsvereiste houdt in dat overheidsinstanties de in het geding zijnde belangen tegen elkaar afwegen en dat de uitkomst hiervan niet onredelijk is. Dit vereiste brengt onder andere mee dat de overheid een coulante benadering hanteert indien vast staat dat zij fouten heeft gemaakt, maar de burger problemen heeft om de omvang van de daardoor veroorzaakte schade met hard bewijs te staven.

5. In zijn rapport 2009/135 heeft de Nationale ombudsman spelregels gegeven voor het behoorlijk omgaan met schadeclaims door de overheid. Spelregels 3 en 4 zien op de coulante opstelling van de overheid (zie Achtergrond, onder 6.).

6. Verzoekster stelt dat er spullen uit haar woning zijn verdwenen. Zij weet niet precies welke spullen. Verder waren er enige maanden verstreken tussen het moment waarop verzoekster haar woning verliet op 17 oktober 2008 en het moment waarop zij terugkeerde in haar woning. De korpsbeheerder stelt dat verzoekster niet aannemelijk heeft gemaakt dat er spullen uit haar woning zijn verdwenen juist in de periode dat de voordeur van haar woning nog niet was gerepareerd. De Nationale ombudsman is echter van oordeel dat het voor verzoekster heel moeilijk - zo niet onmogelijk - is om dit aannemelijk te maken. Hierbij is van belang dat zij niet in de buurt van haar woning was in de periode dat werd gewacht op de reparateur. Daarnaast is van belang dat het verblijf van verzoekster in een psychiatrisch ziekenhuis de reden is dat er enige maanden zijn verstreken tussen het moment waarop verzoekster haar woning verliet en het moment waarop zij terugkeerde. Verzoekster had dus niet de mogelijkheid om eerder naar haar woning terug te keren en te kijken of er spullen waren verdwenen. Aan de andere kant is het voor de politie heel moeilijk - zo niet onmogelijk - om aan te tonen dat de spullen van verzoekster niet zijn verdwenen in de periode dat de voordeur nog niet was gerepareerd.

7. De Nationale ombudsman kan niet vaststellen wat er met de spullen die verzoekster stelt te missen, is gebeurd. Er zijn geen aanwijzingen dat de politie deze spullen zou hebben meegenomen. Verder is tijdens de klachtbehandeling door de politie duidelijk geworden dat er dingen zijn misgegaan in dit geval. De korpsbeheerder heeft de klacht dat de politie verzoeksters woning had verlaten vóórdat de voordeur was gerepareerd immers gegrond verklaard. Door deze handelwijze van de politie is onder andere discussie mogelijk over de vraag of derden de woning van verzoekster konden binnengaan en spullen uit de woning konden halen in de periode dat de voordeur nog niet was gerepareerd. Wanneer de politie de woning pas had verlaten nadat deze reparatie was uitgevoerd, was er geen ruimte geweest voor die discussie. Het ligt dan ook in de rede dat de politie verantwoordelijkheid neemt voor het ontstaan van de onzekerheid rond de vermissing van de spullen. Gelet hierop en op de omstandigheid dat de klacht van verzoekster over het achterlaten van de woning gegrond is verklaard door de korpsbeheerder, is de Nationale ombudsman van oordeel dat van de politie een coulante benadering van verzoeksters schadeclaim mocht worden verwacht. Nu de politie verzoeksters schadeclaim zonder meer heeft afgewezen op de grond dat zij niet aannemelijk kan maken dat er spullen uit haar woning zijn verdwenen in de periode voordat de voordeur was gerepareerd, heeft de politie in strijd gehandeld met het redelijkheidsvereiste.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

8. Gezien hetgeen hiervoor is overwogen en de omstandigheid dat de Nationale ombudsman de klacht van verzoekster over het binnentreden gegrond acht, ziet hij aanleiding om op dit punt een aanbeveling te doen.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedragingen van het regionale politiekorps Utrecht is gegrond ten aanzien van het binnentreden, wegens schending van het vereiste dat grondrechten - in dit geval het huisrecht - voldoende dienen te worden gerespecteerd en ten aanzien van het afwijzen van de schadeclaim, wegens schending van het redelijkheidsvereiste.

AANBEVELING

De Nationale ombudsman geeft de beheerder van het regionale politiekorps Utrecht in overweging om de beslissing op de schadeclaim van verzoekster te heroverwegen met inachtneming van hetgeen de Nationale ombudsman hiervoor heeft overwogen.

Onderzoek

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

ACHTERGROND (zoals de artikelen golden op 17 oktober 2008)

1. Politiewet

Artikel 2

"De politie heeft tot taak in ondergeschiktheid aan het bevoegde gezag en in overeenstemming met de geldende rechtsregels te zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven."

Artikel 8

"(...)

2. De ambtenaar van politie die is aangesteld voor de uitvoering van de politietaak heeft toegang tot elke plaats, voor zover dat voor het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven, redelijkerwijs nodig is. (...)

5. De uitoefening van de bevoegdheden, bedoeld in het eerste tot en met vierde lid, dient in verhouding tot het beoogde doel redelijk en gematigd te zijn."

2. Wet Bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen

Artikel 66

"1. Het openbaar ministerie is belast met de tenuitvoerlegging van de krachtens deze wet gegeven rechterlijke beschikkingen op verzoeken, gedaan naar aanleiding van een daartoe ontvangen verzoek als bedoeld in hoofdstuk II, §§ 1, 1b, 2 of 4a, dan wel zonder daaraan voorafgaand verzoek. Het openbaar ministerie is voor zover nodig voorts belast met de tenuitvoerlegging van de rechterlijke beschikkingen op verzoeken, gedaan op een verzoek als bedoeld in artikel 32 en van de beslissingen, genomen krachtens artikel 14d, eerste lid.

2. Het openbaar ministerie doet de in het eerste lid bedoelde taak uitvoeren door ambtenaren, aangesteld voor de uitvoering van de politietaak, die zich voorzien van de bijstand van een of meer personen met kennis van de zorg voor personen die gestoord zijn in hun geestvermogens. De bedoelde ambtenaren kunnen daartoe elke plaats betreden waar de op te nemen persoon zich bevindt, voor zover dat redelijkerwijs voor de vervulling van hun taak nodig is. (...)"

3. Grondwet

Artikel 12

"1. Het binnentreden in een woning zonder toestemming van de bewoner is alleen geoorloofd in de gevallen bij of krachtens de wet bepaald, door hen die daartoe bij of krachtens de wet zijn aangewezen.

2. Voor het binnentreden overeenkomstig het eerste lid zijn voorafgaande legitimatie en mededeling van het doel van het binnentreden vereist, behoudens bij de wet gestelde uitzonderingen.

3. Aan de bewoner wordt zo spoedig mogelijk een schriftelijk verslag van het binnentreden verstrekt. Indien het binnentreden in het belang van de nationale veiligheid of dat van de strafvordering heeft plaatsgevonden, kan volgens bij de wet te stellen regels de verstrekking van het verslag worden uitgesteld. In de bij de wet te bepalen gevallen kan de verstrekking achterwege worden gelaten, indien het belang van de nationale veiligheid zich tegen verstrekking blijvend verzet."

4. Algemene wet op het binnentreden

Artikel 2

"1. Voor het binnentreden in een woning zonder toestemming van de bewoner is een schriftelijke machtiging vereist, tenzij en voor zover bij wet aan rechters, rechterlijke

colleges, leden van het openbaar ministerie, burgemeesters, gerechtsdeurwaarders en belastingdeurwaarders de bevoegdheid is toegekend tot het binnentreden in een woning zonder toestemming van de bewoner. De machtiging wordt zo mogelijk getoond.

2. Onze Minister van Justitie stelt het model van deze machtiging vast.

3. Een schriftelijke machtiging als bedoeld in het eerste lid is niet vereist, indien ter voorkoming of bestrijding van ernstig en onmiddellijk gevaar voor de veiligheid van personen of goederen terstond in de woning moet worden binnentreden."

Artikel 3

"1. Bevoegd tot het geven van een machtiging tot binnentreden zijn:

- a. de advocaat-generaal bij het gerechtshof;
- b. de officier van justitie;
- c. de hulpofficier van justitie.

2. Voor zover de wet niet anders bepaalt, is de burgemeester bevoegd tot het geven van een machtiging tot binnentreden in een woning gelegen binnen zijn gemeente voor andere doeleinden dan strafvordering.

3. Degene die bevoegd is een machtiging te geven, gaat daartoe slechts over, indien het doel waartoe wordt binnentreden het binnentreden zonder toestemming van de bewoner redelijkerwijs vereist."

Artikel 4

"De machtiging kan uitsluitend worden gegeven aan degene die bij of krachtens de wet bevoegd is verklaard zonder toestemming van de bewoners in een woning binnen te treden."

Artikel 10

"1. Degene die zonder toestemming van de bewoner in een woning is binnentreden, maakt op zijn ambtseed of -belofte een schriftelijk verslag op omtrent het binnentreden.

2. In het verslag vermeldt hij:

- a. zijn naam of nummer en hoedanigheid;
- b. de dagtekening van de machtiging en de naam en hoedanigheid van degene die de machtiging tot binnentreden heeft gegeven:

- c. de wettelijke bepalingen waarop het binnentreden berust en het doel waartoe is binnengetreden;
- d. de plaats van de woning en de naam van de bewoner;
- e. de wijze van binnentreden en het tijdstip waarop in de woning is binnengetreden en waarop deze is verlaten;
- f. hetgeen in de woning is verricht of overigens is voorgevallen, het aantal en de hoedanigheid van degenen die hem hebben vergezeld, de namen van de personen aan wie in de woning hun vrijheid is benomen en de voorwerpen die in de woning in beslag zijn genomen;
- g. voor zover van toepassing: de redenen waarom en de wijze waarop het bepaalde in artikel 1, tweede lid, dan wel artikel 2, derde lid, toepassing heeft gevonden."

Artikel 11

"1. Indien krachtens een machtiging is binnengetreden, wordt het verslag uiterlijk op de vierde dag na die waarop in de woning is binnengetreden, toegezonden aan degene die de machtiging heeft gegeven. Is de machtiging gegeven door een hulpofficier van justitie, dan wordt het verslag ook aan de officier van justitie toegezonden. Indien overeenkomstig het bepaalde in artikel 2, derde lid, zonder machtiging is binnengetreden, wordt het verslag toegezonden aan de officier van justitie dan wel, voor zover is binnengetreden voor andere doeleinden dan strafvordering, aan de burgemeester.

2. Een afschrift van het verslag wordt uiterlijk op de vierde dag na die waarop in de woning is binnengetreden, aan de bewoner uitgereikt of toegezonden. Indien het doel waartoe wordt binnengetreden daartoe noodzaakt, kan de uitreiking of de toezending aan de bewoner worden uitgesteld. Uitreiking of toezending geschiedt in dat geval, zodra het belang van dit doel dit toelaat. Indien het niet mogelijk is dit afschrift uit te reiken of toe te zenden, houdt degene aan wie overeenkomstig het eerste lid het verslag is toegezonden dan wel degene die zijn bevoegdheid zonder machtiging binnen te treden heeft uitgeoefend, het afschrift gedurende zes maanden voor de bewoner beschikbaar."

5. Memorie van Toelichting bij Awbi

TK 1991-1992, 22 539 nr. 3

In verband met het huisrecht dient van de bevoegdheid tot binnentreden in woningen niet willekeurig of lichtvaardig gebruik te worden gemaakt. Het belang waarmee het binnentreden is gediend moet opwegen tegen het belang van het beschermen van het huisrecht. Daarnaast moet de wijze van uitoefening van de bevoegdheid tot binnentreden voldoen aan de eis van de proportionaliteit. Deze voorwaarden voor het binnentreden zijn

expliciet tot uitdrukking gebracht door de clausule dat alleen binnentreden kan worden, voor zover dat redelijkerwijs voor de vervulling van de taak van de binnentredende ambtenaar nodig is. De binnentredende ambtenaar dient in het concrete geval een afweging te maken tussen het belang van het binnentreden in het kader van zijn specifieke taak en het belang van het beschermen van het huisrecht van de betrokkene. De vraag of binnentreden kan worden en op welke wijze gebruik wordt gemaakt van deze bevoegdheid, dient te worden afgewogen tegen de aard van de taak die de binnentredende ambtenaar heeft te vervullen. Daarbij geldt dat het een en ander noodzakelijk moet zijn voor deze taakvervulling. De uitoefening van de bevoegdheid moet het resultaat zijn van een redelijke belangenafweging in het concrete geval van binnentreden. Dit algemeen beginsel van behoorlijk bestuur is meer dan eens erkend in de jurisprudentie, vgl. HR 12 december 1978, NJ 1979, 142 en HR 22 november 1982, NJ 1983, 282. Zo is het bij voorbeeld mogelijk dat in redelijkheid niet tot de uitoefening van de binnentredingsbevoegdheid zonder toestemming van de bewoner kan worden besloten indien het doel van de binnentredingsbevoegdheid slechts met behulp van een zeer grote inbreuk op het huisrecht is te bereiken terwijl het belang dat daarmee gediend is niet tegen die inbreuk opweegt. Het systeem van de machtiging zoals neergelegd in de Algemene wet impliceert dat degene die de machtiging voor het concrete geval dient te geven als eerste deze toetsing verricht (vgl. artikel 3, derde lid, van de Algemene wet). Dit laat echter onverlet de verantwoordelijkheid van de binnentredende ambtenaar, de

uitoefening van zijn bevoegdheid in concreto aan dit redelijkheids criterium te toetsen alvorens tot het daadwerkelijke binnentreden over te gaan.

TK 1984-1985, 19 073 nr. 3

Voor de in het wetsontwerp neergelegde regeling geldt, zoals ook voor andere wettelijke bepalingen, dat een daarvan afwijkende wijze van handelen onder bepaalde uitzonderlijke omstandigheden gerechtvaardigd kan zijn. Te denken valt aan situaties waarbij ernstig en onmiddellijk gevaar voor de veiligheid van personen of goederen dreigt. Dan is onmiddellijk optreden geboden. Als voorbeeld kan worden genoemd de ontdekking op heterdaad van een geweldsdelict in een woning of de aanwezigheid in een woning van een bewapend persoon die van zijn wapen gebruik zal kunnen maken. De politieambtenaar die geen machtiging op zak heeft en die terstond moet optreden, is voor het binnentreden alsdan niet op toestemming van de bewoner aangewezen en is bevoegd om zonder toestemming binnen te treden. Men kan ook denken aan gevallen waarin de belangen van de bewoner ernstig worden aangetast. Dan is onmiddellijk optreden kennelijk in het belang van de bewoner noodzakelijk. Hierbij kan worden gedacht aan ontdekking op heterdaad van een inbraak in de woning. Indien de opsporingsambtenaar de bewoner, bij voorbeeld als gevolg van diens afwezigheid, niet om toestemming tot binnentreden kan vragen, is hij bevoegd om ter bescherming van diens belangen zonder machtiging binnen te treden. Onder deze omstandigheden bestaat er dus steeds de noodzaak om terstond op te treden en is binnentreden zonder toestemming en zonder machtiging gerechtvaardigd. Dit

binnentreden is daarom rechtmatig, omdat hetzij belangen van hogere orde dan de belangen tot bescherming waarvan het huisrecht strekt, hetzij de belangen van de bewoner zelf op het spel staan. Artikel 2, derde lid, voorziet in de bevoegdheid om in die uitzonderlijke omstandigheden zonder machtiging zonder toestemming in de woning binnen te treden.

6. Spelregels uit rapport 2009/135

3. De overheid heeft er oog voor dat er claims zijn van geringe omvang die de overheid redelijkerwijs moet honoreren. In die gevallen stelt de overheid zich coulant op en beroept zich niet zonder goede redenen op precedentwerking, gelijke behandeling en comptabiliteitsregels.

4. De overheid hanteert een coulante benadering indien vast staat dat zij fouten heeft gemaakt, maar de burger problemen heeft om de omvang van de schade met hard bewijs te staven.